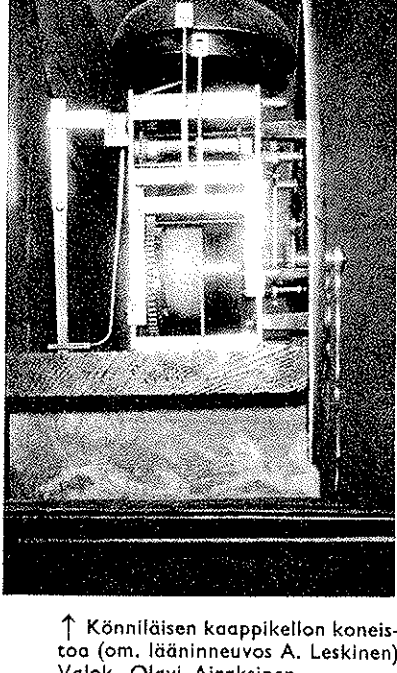

↑ Yli-Könnillä vaalitaan perinteitä: kaikki kuvassa näkyvät esineet ovat mestareitten aikaisia, niin kustavi ainen sohva ja tuolit kuin uusrokokoopöytäkin ja vasemmalla näkyvä kaapinnäköinen esinekin, Könnin urut, joita on lainattu Ilmajoen kirkkoonkin. Seinät olleet alunperin kellertävät, ruskealla pilkutetut. Valok. Yrjö Könni

↑ Könniläisen kaappikellon koneisto (om. läänineuvos A. Leskinen) Valok. Olavi Airaksinen.

NITILMAJOELTA

bäck» (Könni) taivutettaisiin muuttamaan Tampereelle harjoittamaan sahanterien ja kellonjousien valmistamista ja pitämään oppilaita, jotka aikanaan saisivat perustaa omia verstaiteita. (Lars G. von Bonsdorff: Linne och jern).

Vaikka Könnin nimi tunnetaan nykyisinkin, tuskin tullaan ajatelleeksi, miten ainutlaatuista oli aikanaan heidän teollinen toimintansa. Olihan heidän sisämaassa sijaitseva pientehdaansa kasvanut vähiteiden täysin talonpoikaiselta pohjalta ilman ruukinpatruunoitteen myötävaikutusta ja saavuttanut sellaisen maineen ja merkityksen, että sen kellot ja hienotakeet tunnettiin kautta maan. Tehtaassa oli pitkälle kehitetty työnjako — Ojajärven mukaan sekä Juha Ala-Könnin aikana ulotettiin jopa eri kellonosien valmistukseen. Oppilaita oli Ala-Torniota ja Ruovettä myöten, luonnollisesti eniten omasta maakunnasta. Sillä oli ulkomaisiakin liikesuhteita, ja sen vaikutus tuntui maakunnan kansanomaisessa käsi- ja pienteollisuudessa vielä vuosikymmeniä »vapriköörien» kuoleman jälkeen.

Könni on Ilmajoen Alapäässä, Ylistaroon johtavan tien varressa. Nykyisin on mestareitten aikuisista koneistoista jäljellä vain Yli-Könnin

poika (1721—1794) oli kotoisin Ilmajoen Jouppilan kylästä, Rannoin talosta. Hän joutui köyhien aikojen takia — isoviha oli juuri kulkenut yli Pohjanmaan — lähtemään renkiiksi. Myöhemmin hän osti Königsbäckin uutistilan ja hänestä tuli maanviljelijä, pitäjän pyssyseppä ja kelloseppä, »toimellinen Talon isänä ja konstinsa taitava hantwärkisä» Perimätiedon mukaan hän sai kellosepänoppinsa ilmajokelaisen seppä Tuomas Luopajarven luona, pyssyseppän opin Vaasassa. Hänen poikansa Juha, joka kuoli 1815, rakennutti vesivasaralaitoksen, hamarin, Könninluomaan ja suoritti siellä tulvavesien aikana suurempia taontatöitä. Tämä oli tehdasmaisen toiminnan alkua.

Könnien kellosepänmaineen loivat varsinaisesti kolmannen polven miehet, veljekset Jaakko (1774—1830) ja Juha (1782—1855), edellinen Ala-Könnin, jälkimmäinen Yli-Könnin isäntä. Heidän aikanaan tuotanto käsitti kaikki mahdolliset kellosepäntyöt tornikelloista pendyyleihän ja taskukelloihin saakka, ja n. v. 1815 paikkeilla kellonkoneistojen valmistuksessa päästiin sarjatuotantoon, ja mestarit tekivät itse vain parhaimpia kelloja. Tunnuks-

→ Könniläiset kaappikellot näkee nykyään usein valkoiiseksi maalattuina. Tässä 5-viisarissa (om. junailija Urho Vuorinen) on Könnillä tehty kellonlasi, nykyisin jo melko harvinainen. Valok. Väinö Tuomaala.

→ Jaakko Ala-Könnin, suvun maineikkaimman mestarin valmistaman taskukellon koneisto. Kauniissa kehyksessä on kustaviaaninen kaksoismonogrammi, kruunu ja Pohjantähden ritarimerkki. Kristiinankaupungissa opissa ollessaan hän olikin perehtynyt myös kultasepän töihin. Valok. Kansallismuseo

hamari. Ala-Könnillä taas koneistettiin ja koottiin kaupaksi tulevat kellot, ja Ala-Könnillä sen viimeinen mestari, Juha Jaakonpoika (1798—1865), kehitti kellojen tuotannon varsinaiseksi tehdasteollisuudeksi. Neljännessä polvessa oli mestari vielä myös Yli-Könnillä, Juha Jaakonpoika (1815—1893)

